

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

KOMUNIKAT PRASOWY nr 71/12

Luksemburg, dnia 5 czerwca 2012 r.

Wyrok w sprawie C-489/10

Postępowanie karne przeciwko Łukaszowi Marcinowi Bondzie

Wykluczenie rolnika z dopłat rolnych z powodu zgłoszenia nieprawdziwego areалу jego gospodarstwa nie wyklucza nałożenia sankcji karnej w odniesieniu do tego samego stanu faktycznego

Takie wykluczenie z pomocy przewidzianej w prawie Unii nie stanowi sankcji karnej

Europejska regulacja systemów pomocy dla rolnictwa¹ przewiduje wypłatę tej pomocy w zależności w szczególności od areálu zgłoszonego przez rolnika (jednolita płatność obszarowa). Jeżeli w wyniku kontroli zostanie wykryta różnica między areałem wyznaczonym a zadeklarowanym przez rolnika przekraczająca 30%, za dany rok nie przyznaje się żadnej pomocy. Ponadto, jeżeli różnica ta przekracza 50%, rolnik jest również wykluczany z pomocy w wysokości kwoty odpowiadającej różnicy między areałem rzeczywistym a zadeklarowanym w ciągu trzech lat kalendarzowych po upływie roku kalendarzowego, w którym wykryto tę różnicę.

Polski Kodeks karny przewiduje karę pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat dla osoby, która – w celu uzyskania subwencji – przedkłada podrobiony, przerobiony, poświadczający nieprawdę albo nierzetelny dokument albo nierzetelne, pisemne oświadczenie dotyczące okoliczności o istotnym znaczeniu.

W 2005 r. Łukasz Bonda złożył w Polsce w Biurze Powiatowym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wnioski o przyznanie jednolitej płatności obszarowej na rok 2005. We wniosku tym złożył nieprawdziwe oświadczenie dotyczące wielkości uprawianych gruntów rolnych i prowadzonych upraw na tych gruntach, zawyżając deklarację dotyczącą powierzchni użytkowanej rolniczo, w której podano 212,78 ha zamiast 113,49 ha.

Decyzją z 2006 r. kierownik wspomnianego Biura z jednej strony odmówił przyznania Ł. Bondzie jednolitej płatności obszarowej za 2005 r., z drugiej zaś nałożył na niego sankcję w postaci utraty uprawnień do jednolitej płatności obszarowej w wysokości kwoty odpowiadającej różnicy między powierzchnią rzeczywistą a zadeklarowaną w trzech kolejnych latach.

Wyrokiem z dnia 14 lipca 2009 r. Sąd Rejonowy w Goleniowie skazał Ł. Bondę za popełnienie przestępstwa oszustwa subwencyjnego przewidzianego w Kodeksie karnym, polegającego na tym, że w celu uzyskania dotacji poświadczyl nieprawdę co do okoliczności o istotnym znaczeniu dla uzyskania jednolitej płatności obszarowej. Z tego tytułu wymierzono mu karę pozbawienia wolności w wymiarze 8 miesięcy z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat, a nadto karę grzywny w rozmiarze 80 stawek dziennych po 20 PLN każda. Ł. Bonda wniósł odwołanie od tego wyroku.

Sąd Najwyższy, rozpoznając kasację, zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości o ustalenie, czy środki polegające na wykluczeniu rolnika z pomocy w roku, w którym złożył nieprawdziwe oświadczenie co do wielkości kwalifikującego się areálu, i na obniżeniu pomocy, do której byłby uprawniony w trzech kolejnych latach kalendarzowych, o kwotę, która odpowiada różnicy między areałem zadeklarowanym a wyznaczonym, stanowią sankcje karne, które wykluczają jakiegokolwiek

¹ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1973/2004 z dnia 29 października 2004 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1782/2003 w sprawie systemów wsparcia przewidzianych w tytułach IV i IVa tego rozporządzenia oraz wykorzystania gruntów zarezerwowanych do produkcji surowców (Dz.U. L 345, s. 1).

postępowanie karne wobec Ł. Bondy w odniesieniu do tego samego stanu faktycznego na podstawie zasady *ne bis in idem* (zakaz ponownego sądzenia za ten sam czyn) figurującej w polskim Kodeksie postępowania karnego.

Trybunał przypomniał, że orzekł już, iż sankcje ustanowione w uregulowaniach wspólnej polityki rolnej, takie jak czasowe wykluczenie podmiotu gospodarczego z systemu pomocy, nie mają charakteru karnego. Uznał bowiem, że takie wykluczenia służą zwalczaniu licznych nieprawidłowości popełnianych w ramach pomocy dla rolnictwa, które – powodując istotne obciążenie budżetu Unii – mogą zaszkodzić środkom podejmowanym przez instytucje Unii w dziedzinie rolnictwa w celu stabilizacji rynków, wsparcia poziomu życia rolników i zapewnienia zaopatrzenia konsumentów po odpowiednich cenach.

Trybunał zaznaczył, że w niniejszym przypadku wspomniane środki można zastosować jedynie wobec podmiotów, które wniosły o skorzystanie z systemu pomocy, jeżeli okaże się, że informacje przedstawione przez te podmioty na poparcie ich wniosków są błędne. Ponadto podkreślił, że środki te stanowią specyficzny instrument administracyjny, będący integralną częścią systemu pomocy i służący do zapewnienia prawidłowego zarządzania publicznymi środkami Unii.

Na podstawie tych stwierdzeń Trybunał doszedł do wniosku, że rozpatrywane środki mają charakter administracyjny.

Charakteru tego nie podważa w niniejszej sprawie analiza orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczącego pojęcia sprawy karnej². Trybunał zaznaczył, że w tym kontekście istotne są trzy kryteria. Pierwszym z nich jest kwalifikacja prawna naruszenia w prawie krajowym, drugim – sam charakter naruszenia, a trzecim – charakter i stopień surowości sankcji, która grozi zainteresowanemu.

W odniesieniu do pierwszego kryterium Trybunał zaznaczył, że środki polegające na wykluczeniu rolnika z pomocy nie są uważane w prawie Unii za środki o charakterze karnym.

W odniesieniu do drugiego kryterium, Trybunał stwierdził, że środki te mają być stosowane tylko do podmiotów gospodarczych, które korzystają z danego systemu pomocy, oraz że cel tych środków nie jest represyjny, lecz polega co do istoty na ochronie zarządzania funduszami Unii poprzez czasowe wykluczenie beneficjenta, który złożył nieprawdzie oświadczenia w swoim wniosku o przyznanie pomocy. Zdaniem Trybunału przeciw uznaniu represyjnego charakteru tych środków przemawia również fakt, że zmniejszenie kwoty pomocy, która może zostać wypłacona rolnikowi za lata następujące po roku, w którym nieprawidłowość została stwierdzona, jest uzależnione od złożenia wniosku na te lata.

Odnosnie do trzeciego kryterium, Trybunał ocenił, że jedynym skutkiem sankcji przewidzianych w prawie Unii jest pozbawienie zainteresowanego rolnika perspektywy uzyskania pomocy i że zmniejszenie kwoty pomocy, która może zostać wypłacona rolnikowi za lata następujące po roku, w którym nieprawidłowość została stwierdzona, jest uzależnione od złożenia wniosku na te lata, wobec czego sankcji tych nie można zrównać z sankcjami o charakterze karnym.

W konsekwencji **Trybunał stwierdził, że sankcji takich nie można zakwalifikować jako sankcji o charakterze karnym.**

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

² Artykuł 4 ust. 1 protokołu nr 7 do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanego w Strasburgu dnia 22 listopada 1984 r.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia
Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793